Kateri Tekakwitha

Kateri Tekakwitha sa **narodila** v dnešnom štáte New York v roku 1656 a rodičia ju nazvali menom **Iorágode, čiže Zornička**. Krajina, ktorá dnes tvorí strednú časť newyorského štátu, v tých dňoch bola domovina **Mohawkov**, jedného z najbojovnejších indiánskych kmeňov Irokézov, ktorý patril do tzv. „Zväzu piatich národov". **Otec** Caníton-gówa, Veľký Bobor, pochádzal z kmeňa Mohawkov a matka **Kahontáke**, ktorá bola kresťankou, z kmeňa Algonkínov. Onedlho po svadbe rada starších zvolila Veľkého Bobra za náčelníka a tým bola aj jeho manželka povýšená medzi „šľachtické panie" kmeňa Mohawkov. Nemohla však vyznávať svoje náboženstvo verejne. Mohawkovia totiž nenávideli vieru Raserónov (belochov, doslovne „tých, čo vyrábajú sekery"). Táto nenávisť ich premieňala aj na zaťatých nepriateľov „čiernokabátnikov" (jezuitov), ktorí pôsobili ako misionári medzi okolitými indiánskymi kmeňmi.

Na jeseň 1659 vnikol do krajiny Irokézov zákerný nepriateľ. Boli to **kiahne**. Odporná choroba sa vplazila i do vigvamu Veľkého Bobra. Najprv ochorel on, potom žena a obidve deti. Caníton-gówa podľahol prvý. O dva dni zomrela i jeho žena. Chlapček Otsikéta umrel ešte v ten istý deň. Z celej rodiny ostala iba Iorágode. Horúčka jej prešla až po dvoch týždňoch. Hnisavé vyrážky na tvári zaschli a odpadli, no zanechali na lícach rapavé jamky. Ostal jej aj ďalší následok kiahní, oslabený zrak. Dráždilo ju každé ostrejšie

svetlo, a keď pozerala do diaľky, nemohla nič rozoznať. Nemohla sa hrať a naháňať s inými deťmi, lebo nezbadala zavčasu kamene alebo korene stromov, aby sa im vyhla. Často sa potkýnala a padala na zem. Keď zasvietilo jasnejšie slnko, oči ju začali štípať a slziť, takže si ich musela zacláňať. Mala sotva štyri roky, keď sa to stalo a nechápala, prečo ju opustili rodičia i malý braček a tak náhle uleteli do neba. Nechali ju samotnú a opustenú. Ešte dobre, že „teta" Anastázia neodišla s nimi. Ostala pri nej v prázdnej kabíne a ošetrovala ju ako vlastné dieťa. Usilovala sa jej vysvetliť, že to bola vôľa Ravanníia (tak indiáni oslovovali Boha kresťanov), ktorý vzal rodičov do svojho „večného vigvamu" v nebi.

Sotva sa Iorágode zotavila zo svojej choroby, čakalo ju nové prekvapenie. **Do rodičovského vigvamu sa nasťahovala jej teta**, otcova sestra, Karítha (Kuchárka). S tetou prišli ďalší štyria ľudia: jej manžel **Ioweráno** (Studený Vietor), jeho sestra Arósen (Veverica) a malé, sotva trinásťročné dievča Eníta (Mesiac). Ioweráno bol zvolený za náčelníka namiesto svojho nebohého švagra. To všetko Iorágode ešte zhoršoval slabý zrak. Musela sa pohybovať veľmi pomaly a opatrne, aby sa nepotkla a nespadla na zem. Preto vystierala ruky a robila len krátke, váhavé krôčky. Obe jej tety to videli, no nepovedali ani slova. Veď i tak by to nič nepomohlo. Kto by mal čas vodiť ju stále za ruku po vigvame? Lepšie bude nechať ju tak, nech sa sama potrápi a naučí sa chodiť aj potme. Náčelník ju preto jedného dňa nazval: „**Te ka kwitha**! (Tá, čo vystiera ruky)." Táto prezývka ostala dievčaťu i potom, keď sa jej zlepšil zrak a už nemusela chodiť s vystretými rukami.

Po mnohých vojnách a pustošeniach sa aj **Mohawkovia konečne rozhodli uzavrieť s Francúzmi mier**. Mohawskí vyslanci žiadali guvernéra v mene celého kmeňa o to, aby prišli čiernokabátnici a pôsobili medzi nimi ako misionári. Traja misionári odišli do krajiny Mohawkov ešte s vyslancami. V septembri 1667 vkročili do dediny **Ganawáge**, kde ich privítal náčelník Ioweráno. Navonok sa síce tváril priateľsky, ale v srdci ich nenávidel ako predtým. Starostlivosťou o hostí poveril náčelník svoju dcéru Tekakwithu. Bolo to po prvý raz, čo videla týchto zvláštnych ľudí, „vyslancov Veľkého Ducha". Rozmýšľala o slovách, ktoré povedal otec Bruyas pri privítaní. „Pravý Boh," hovoril misionár doslovne, „je otcom všetkých ľudí, červených i bielych. Miluje každého človeka, muža, ženu i dieťa a každý s ním môže

hovoriť, lebo počuje aj šepot a vidí do každého srdca." Pri tejto myšlienke preletelo jej telom príjemné chvenie. Pozrela na oblohu a po prvý raz v živote oslovila Veľkého Ducha: „Bože," povedala nahlas, „pomôž mi, aby som ťa poznala a milovala." Keď sa ponáhľala naspäť do dediny, srdce jej skákalo od radosti.

Začiatkom jesene roku 1670 prišiel do Quebecu na pomoc otcovi Pierronovi nový čiernokabátnik, otec Bonifác. Vybudoval **kostolík** v podobe pozdĺžneho indiánskeho vigvamu. Jezuiti sa nenáhlili s prijímaním ľudí do Cirkvi. Naopak, niektorí katechumeni chodili na vyučovanie celý rok a potom čakali na veľký deň krstu. Kto chcel vstúpiť do Cirkvi, musel najprv získať dôkladné znalosti o viere, musel sa naučiť modlitby a osvojiť si zásady kresťanskej mravouky. No predovšetkým, prv než mu dovolili prijať krst, musel premôcť neresti a hriešne návyky minulého života. Vďaka tejto dlhej a starostlivej príprave sa kňazom podarilo vychovať spoločenstvá kresťanov, ktorí ostali verní a horliví vo svojom náboženstve aj napriek ťažkostiam a pokušeniam. Medzi nimi bola aj Eníta, nevlastná sestra Tekakwithy a jej mladý manžel Onas. Malý zástup katolíckych Mohawkov rástol veľmi pomaly. Niektorí rodičia síce posielali svoje deti na vyučovanie katechizmu, ale sami nikdy neprišli, pretože požiadavky kresťanského náboženstva sa im zdali prináročné a nepohodlné. Aj mnohí obrátenci si museli veľa vytrpieť. Žili vo veľkých vigvamoch so svojimi príbuznými, videli a počúvali všelijaké neprístojnosti, museli čeliť mnohým pozvaniam, ba i nátlaku, aby sa zúčastnili na pitkách „ohnivej vody" a boli ustavičným terčom posmechu a pohŕdania. Pripisovali im každú nehodu, každé nešťastie, ba i každú chorobu v dedine.

V lete roku 1671 zasiahla dediny Mohawkov vlna vzrušenia. **Veľký náčelník Ganeagówa**, ktorý kedysi viedol výpravu proti Mohykánom, sa vrátil z dlhého lovu v severných oblastiach a oznámil, že sa stal kresťanom. Na svojich potulkách v lesoch pri Rieke Svätého Vavrinca náhodou naďabil na „dedinu modlitby", osadu katolíckych Irokézov. Pred niekoľkými rokmi ju juhovýchodne od Montrealu založili jezuiti, lebo chceli zabezpečiť svojim obrátencom spokojnejší spoločný život, bez prenasledovaní a zlých príkladov, ktorým boli vystavení vo svojich pôvodných osadách. Sotva Ganeagówa vkročil do Ganawáge, hneď verejne vyhlásil, že sa stal kresťanom a má v úmysle vrátiť sa do dediny modlitby. Ponúkol sa tiež, že

vezme so sebou všetkých, čo sa chcú pridať. Hovoril s takou presvedčivosťou, že o pár dní mal už na cestu takmer tridsať spoločníkov. Medzi nimi bola Anastázia, Eníta a jej manžel Onas.

Tekakwitha bola už 17-ročná, ale **ešte nemala mládenca**, ktorému by vyznala svoju lásku, ako to robili jej indiánske rovesníčky. Bolo to skutočne netradičné, lebo indiánske dievčatá začínali vzťahy s mládencami dosť zavčasu. Bránila jej v tom akási nevysvetliteľná vnútorná sila. Tekakwitha bola zdravá a šťastná dievčina. Uvedomovala si, že každé dievča sa má vydať. Rodina, dedina a kmeň považovali včasné manželstvá za prirodzenú vec. O dobrovoľnom panenstve nemali ani poňatia. Veď odkiaľ sa mali o takej veci dozvedieť? Mohawkovia síce vedeli, že čiernokabátnici žijú v bezženstve, aby sa lepšie venovali kňazským prácam a povinnostiam a obdivovali to. Ale nikdy nepočuli, že takýto život vedú aj niektoré kresťanské ženy. Misionári sa úmyselne vyhýbali rečiam o takom ideále, lebo dobre vedeli, že pre deti prírody je ťažké žiť podľa kresťanských zásad už i obyčajný manželský život. Tekakwitha však nasledovala ideál panenstva bez toho, aby to čo i len tušila. Rodičov poslúchala vo všetkom, ale v tejto veci bola neoblomná.

Ioweráno a dve tety nevedeli, čo si počať. Vo svojej bezradnosti nakoniec siahli obe ženy k **podvodu**. Tekakwithine tety si vyhliadli mládenca, mladého náčelníka Okwireho (Strom) a oznámili mu, že ich neterka sa chce zaňho vydať. O týždeň neskôr Karítha a Arósen rozkázali dcére, aby prichystala dobrú večeru, lebo čakajú vzácneho hosťa, ktorý ich príde navštíviť i so svojimi rodičmi. Krátko pred západom slnka prišiel Okwire i so svojimi rodičmi. Obliekol sa ako bojovník, na hlave mal čelenku z orlieho peria a na šiji náhrdelník z losích zubov. Potom jej Karítha podala drevenú misu. „Vezmi, dieťa moje," hovorila s nezvyčajnou nežnosťou, „naplň ju kašou sagamité a podaj tomuto statnému mladíkovi!" Tekakwitha sa zľakla. Trasúcou sa rukou vzala varechu a začala plniť misku chutným jedlom. Zrazu sa jej rozšírili zorničky a zbledla. Ak podá Okwiremu misku jedla, stane sa jeho manželkou. Tak toto chcú od nej jej tety a strýko? Obrátila sa k nim a vyčítavo im pozrela do očí. Pritom sa jej miska vyšmykla z rúk a padla na zem. Rázne sa zvrtla a prudkým krokom vyšla z vigvamu. Utiekla dolu k rieke a až do rána sa schovávala v kukuričnom poli.

Medzitým **počet kresťanov v Ganawáge vzrastal**. Bolo tam vyše dvadsať katolíckych rodín, nepočítajúc tých, čo sa odsťahovali s Ganeagówom. Všetci žili horlivým náboženským životom. Otec Bonifác opustil mohawskú misiu v lete roku 1673. Nedostatok, útrapy a vyčerpávajúca práca mu podlomili zdravie. Bol iba 38-ročný a všetci ľutovali, že odchádza. Z choroby sa už viac nevyliečil a o dva roky neskôr umrel v Quebecu. Na jeho miesto na misijnej stanici nastúpil otec Jakub de Lamberville. Prišiel tam na jar v roku 1675.

Tekakwitha mala už 18 rokov. Raz sa pri zbieraní dreva potkla o koreň stromu, a tak nešťastne spadla, že si **poranila ľavú nohu**. Celé týždne nemohla chodiť a bola pripútaná k svojej kabíne. Keď pre otca Lamberville sa naskytla vhodná príležitosť, aby navštívil obyvateľov dediny a porozprával sa s nimi, okolo poludnia došiel až k Ioweránovmu vigvamu. Vedel, že doň nesmie vstúpiť, preto len nazrel cez odostretý vchod a poberal sa ďalej. Z domu sa však ozval hlas: „**Rakeni**, otče!" Bola to Tekakwitha a volala naňho zo svojej kabíny. Vedela, že tak oslovujú kresťania svojich kňazov. V jej duši vzbĺklo veľké rozhodnutie a horelo ako oheň. Tekakwitha mu potom porozprávala o svojej mŕtvej matke, ktorá bola horlivou kresťankou, o tete Anastázii a o svojej dávnej túžbe poznať pravého Boha a byť kresťankou. Misionár počúval pozorne, potom si pohladkal bradu a opýtal sa dievčaťa: „Ak ti tvoj otec zabráni stať sa kresťankou, postavíš sa proti nemu a vytrváš pri svojom predsavzatí?" Tvárou jej prebehol nebadaný úsmev. Spomenula si na bolestné rany na duši, ktoré utŕžila od svojich príbuzných, keď sa nechcela podriadiť ich vôli. „Rakeni," odpovedala po chvíli, „môj otec vie, že som nikdy nebola neposlušná. Ale **keď ide o vieru**, musím ísť svojou cestou. Veď mám už osemnásť rokov a musím sa rozhodovať sama. Istotne mi bude robiť prekážky, možno ma i potrestá, ale Ravanníio mi dá silu vytrvať."

Po troch týždňoch sa konečne uzdravila. Po večeri všetci sedeli okolo ohniska ako obvykle. Tekakwitha sa zadívala Ioweránovi do očí a pokojne mu **oznámila, že sa rozhodla požiadať o krst** a stať sa kresťankou. V nasledujúci deň Tekakwitha odišla do vigvamu modlitby a zúčastnila sa na prvom vyučovaní katechumenov. Otec de Lamberville bol neraz udivený jasnosťou a hĺbkou jej otázok. Kresťanské povinnosti, ako napr. čistota, prikázania a cnostný život, ktoré často odrádzajú katechumenov od krstu, pre

ňu neboli pritvrdým orieškom. Prijímala ich ako prirodzenú vec bez toho, aby si uvedomila, že ide vlastne o prirodzený zákon, vpísaný do srdca každého človeka už od narodenia. Takisto nevedela, že tento zákon je tiež základom kresťanského náboženstva. Otec de Lamberville po niekoľkých vyučovaniach oznámil, že Tekakwitha môže byť pokrstená o osem mesiacov, práve na veľkonočnú nedeľu. A tak sa aj stalo. Tekakwitha si vybrala krstné meno Katarína, po irokézsky **Kateri**. Tekakwithina rodina slávnosť bojkotovala. Ioweráno i dve tety ostali po celý čas vo vigvame.

Prvé týždne po krste boli pre Tekakwithu akousi **duchovnou svadobnou cestou**. Srdce jej prekypovalo radosťou a šťastím. Bola dvojnásobne usilovná, aby splnila všetko, čo jej strýko a tety prikázali. V istú nedeľu po svätej omši však ich **hnev vyvrcholil**. Začali ju otvorene prenasledovať a šikanovať. Všade hľadali chyby a neprestali jej ich vyhadzovať na oči. Nedopriali jej ani minútu oddychu. Len čo skončila jednu prácu, už jej dávali druhú. Nešetrili pritom kritikou a nadávkami. Niet div, že dievča padalo od únavy. Začala chudnúť a zjavili sa i príznaky úplného vyčerpania. Kateri sa však nikomu neponosovala, ani misionárom. Jej trpezlivosť však ešte väčšmi dráždila tety. Možno by ju boli priviedli i do hrobu, keby nezakročil strýko. „Urobíme to inak," vysvetľoval im pokojne, „musíme ju **zahanbiť** a odstrašiť od kresťanskej viery. Pomôžu nám pri tom naši susedia." Ioweráno vedel, že Mohawkovia neznesú, keď sa im vlastní ľudia vysmievajú alebo ich hania. O niekoľko dní sa tak začali diať čudné veci. Pristavovali ju známi v dedine a hnevlivo jej dohovárali, ako ona, dcéra náčelníka, mohla urobiť zo seba blázna a pridať sa k viere cudzincov. Či sa nehanbí chodiť na schôdzky a pobožnosti bledotvárích čiernokabátnikov? Ak v tom bude i naďalej pokračovať, stratí všetku úctu a lásku svojho ľudu! Onedlho potom sa jej začali vysmievať i deti. Pohŕdavo si pred ňou odpľúvali a syčali: „Špinavá kresťanka!" Mládenci na ňu striehli pri ceste do kostola. Keď tadiaľ prechádzala, oplzlo ju vyzývali, aby nechala modlitby tak a išla s nimi tancovať do lesa. Treba si vraj užiť sveta. Niekedy aj schmatli a ťahali ju nasilu. Tekakwitha sa však nedala. Vytrhla sa im a utiekla do kostola. Takéto útoky ju veľmi rozčuľovali, ba niekedy ju aj skutočne vystrašili. Čoskoro však prehliadla i tento zákerný plán, a upokojila sa. Misionárom a rodičom o tom nič nepovedala.

Garonyage, veľký náčelník irokézskeho národa, ktorý sa stal kresťanom, sa v auguste 1677 znova vybral na svoju obvyklú návštevu. Zvyčajne brával so sebou dvoch spoločníkov, aby mu pomáhali pri veslovaní a pri love. Teraz si vybral Onasa, manžela Tekakwithinej nevlastnej sestry Eníty a istého Huróna Jakuba. Onas a jeho žena Eníta sa už dopočuli o tom, ako rodina trápi a šikanuje Tekakwithu pre kresťanskú vieru. Onas ju mienil navštíviť a pomôcť jej v ťažkostiach.

Útek sa podaril. Bolo teplé a slnečné októbrové popoludnie, keď konečne zazreli **Caughnawagu**. Bola to vskutku vzorná dedina. Jezuitskí misionári dbali o to, aby si domorodí Indiáni zachovali svojský spôsob života, svoje obyčaje i kultúru. Nechceli ich pofrancúzštiť ani im nanútiť tzv. európsku civilizáciu. Pokojné spolunažívanie kresťanských obyvateľov nerušili nijaké zvady, preklínania alebo rozpustilé zábavy. Každého návštevníka, kresťana aj nekresťana, prijímali veľmi priateľsky. Bol to starodávny indiánsky zvyk, u kresťanov potvrdený príkazom lásky k blížnemu. Po celý rok prichádzali lovci a rybári i zďaleka a pobudli v dedine modlitby celý týždeň. Niekedy mala Caughnawaga i osemsto návštevníkov za rok. Každý tam mohol bývať a tešiť sa ich pohostinnosti. Ale pohoršujúce správanie, kliatby, opilstvo a pohanské zvyky sa trestali vypovedaním z dediny. Rozsudky vynášala rada šiestich náčelníkov. Traja jezuiti v Caughnawage tvorili horlivú a obetavú komunitu. Hoci boli vekom i povahou rozdielni, spoločný cieľ a dôkladná rehoľná výchova ich stmelili do dokonalého pracovného tímu, ktorému ležalo na srdci dobro milovaných Indiánov. Nežiadali si mať lepšie životné podmienky ako ich veriaci v dedine. Práve naopak, svojím príkladom jednoduchého života chceli potvrdiť to, čo hlásali v kázňach a učení.

Tekakwitha využívala svoju novú slobodu na to, aby sa **celkom venovala službe Ravanníiovi** a jeho láske. Robila to triezvo a nevyzývavo. Každé ráno chodila na svätú omšu. Napoludnie sa zúčastnila na vyučovaní veriacich. Prehlbovala si vieru a vedomosti o duchovných veciach. Večer sa vracala do kostola na spoločný ruženec a ostala tam nejaký čas i sama v tichej modlitbe pred bohostánkom. Od mladosti bola navyknutá na robotu a ani teraz nezaháľala. Onasovej rodine pomáhala v domácnosti i na poliach. Keby predávala svoje výšivky, ženské ošatenie a ozdobné pásy v Montreale, ako to robili iné indiánske ženy, dobre by si zarobila. Ona ich však

porozdávala rodine, známym a chudobným. Nikdy nechcela prijať nijakú odmenu. Robila to z lásky k Bohu a k blížnemu.

Na vianočnú vigíliu išla na **prvú svätú spoveď**. Božia dobrota a vlastná nehodnosť ju tak dojali, že sa nemohla zdržať sĺz. Doma si pripravila svoje najkrajšie šaty. Eníta s nimi nebola spokojná a ponúkla jej svoje, ale Kateri s úsmevom odmietla. Po dlhom prehováraní napokon prijala aspoň jej vlniak. „Neozdobíš sa?" pýtala sa Eníta. „Viem, že nejaký čas ozdoby nenosíš, ale na Vianoce a na tvoje prvé sväté prijímanie by sa to patrilo. Vezmi si aspoň tento perleťový náhrdelník!" „Myslím, že to bude lepšie bez neho," odvetila Kateri, „Ravanníio nehľadí na šperky a ozdoby." Celý deň prvého svätého prijímania prežila v úteche a vnútornom šťastí.

Podľa starodávneho mohawského zvyku rodiny z Caughnawagy opúšťali krátko po Vianociach dedinu a rozpŕchli sa na dlhý **zimný lov**, ktorý trval asi tri mesiace. Počas tých troch mesiacov zimnej poľovačky ostávali v dedine iba kňazi, chorí a starci. Otcovia sa venovali tým, čo potrebovali pomoc. Kateri však chcela radšej ostať v Caughnawage z dvoch dôvodov: nechcela vymeškať každodennú svätú omšu a chcela sa venovať službe a ošetrovaniu slabých a chorých, kým zdraví boli preč. No Anastázia a Eníta sa proti tomu ostro postavili a nútili ju ísť spolu s rodinou. Misionár, s ktorým sa poradila, jej odporúčal, aby poslúchla rodinu. Potom už išla s radosťou, lebo vždy brala slovo kňaza ako prejav Božej vôle. Tekakwitha usilovne pomáhala pri všetkých spoločných prácach. Len okolo poludnia mala trochu voľného času. Kým ostatné ženy odpočívali, vyšla si k potôčku a **objavila výbornú skrýšu** v hustom kruhovom poraste jedlí, ktoré tvorili pravidelný kruh. Na najhrubšom kmeni stromu si vyrezala do kôry kríž. Potom si kľakla pred posvätným znakom viery a pohrúžila sa do modlitby. Jej modlitbou bol detinský rozhovor s Ravanníiom a s jeho Synom Ježišom Kristom. Ostávala tam celú hodinu. Zabúdala na ostrý chlad, čo jej prenikal celé telo a údy. Iné ženy ani netušili o týchto Kateriných lesných pobožnostiach.

Ku koncu zimného táborenia sa stala Kateri obeťou nešťastného nedorozumenia, ktoré jej spôsobovalo mnoho duševných úzkostí a útrap. Jedna zo žien, inak nábožná kresťanka a oddaná manželka, veľmi žiarlila. **Začala Kateri upodozrievať**. Toto dievča ukradomky odchádza každé popoludnie do lesa a ostáva tam vyše hodiny. Nestretá sa tam potajomky s

mojím manželom? Sotva prišli späť do Caughnawagy, žiarlivá žena prezradila svoje podozrenie nielen Anastázii, ale aj iným ženám. A tie nedržali jazyk za zubami. Nečudo, že utrápené dievča zbadalo ich pohŕdavé pohľady, keď išlo počas tých dvoch dní do kostola alebo z kostola. Daktoré z nich sa podobali biblickým farizejom a neodpustili si štipľavú poznámku o „páde" tohto dievčaťa, ktoré takmer každý v dedine pokladal za anjela v ľudskom tele. Pre Kateri to boli najtemnejšie hodiny jej života. Predsa však, mo-hawská nepoddajnosť a sila vôle jej pomáhali, aby nezúfala, ale trpezlivo znášala i tieto urážky a potupy.

Krátko po návrate zo zimného lovu začali v Caughnawage obrady **Veľkého týždňa**. Kateri sa rozhodla zväčšiť svoje pokánie za obrátanie milovaných Irokézov. To mal byť jej životný apoštolát. Dovtedy sa postievala dvakrát do týždňa celý deň až do západu slnka, potom nejedla ani večer. Každú stredu a piatok vstávala včaššie, navarila pre všetkých raňajky a išla do kostola. Hneď po omši vzala sekeru a šla do lesa na drevo. Ostávala tam do neskorého večera, takže nik nezbadal, že celý deň nič nejedia. Vracala sa zhrbená pod veľkou otiepkou dreva a veľmi vyčerpaná. Vzala si síce z kotla trochu jedla, ale iba šťavu z mäsa. Kukuričnej kaše a mäsa sa ani nedotkla. Trvalo to vyše mesiaca, kým sa rodina dozvedela o jej prísnom pôste. Kateri však neopustila svoj „malý pôstik" ani na ich dohováranie a naliehanie.

V poslednú aprílovú nedeľu popoludní (1678) sedela Tekakwitha pod veľkým dreveným krížom, ktorý stál za dedinou, nad strmým brehom Rieky Svätého Vavrinca. Priblížila sa k nej jedna žena z dediny modlitby, volala sa **Tereza**, s ktorou sa však osobne nepoznala. Vedela iba toľko, že je to mladá vdova po istom lovcovi a že pochádza z kmeňa Oneidov. Tak sa začalo priateľstvo, ktoré bolo požehnaním pre obidve. Pod dobrým vplyvom Tekakwithy sa Tereza zmenila na horlivú a vernú kresťanku. Kateri zase našla spoločníčku, ktorá zmiernila jej pocit samoty, a pritom ju neodvádzala od Boha a duchovných vecí. Ich povahy sa navzájom dopĺňali.

V lete 1678 Kateri po prvý raz navštívila Mesto Márie (Ville-Marie), ako sa vtedy volal **Montreal**. Kateri a Tereza navštívili známu nemocnicu (Hotel — Dieu), o ktorej sa toľko rozprávalo po všetkých indiánskych vigvamoch. Hovorilo sa, že sú tam biele ženy, ktoré ošetrujú chorých, bledé tváre i Indiánov. Chorí sú umiestení vo veľkých vigvamoch, ohradených vysokým

plotom. Biele ošetrovateľky žijú vraj ako jedna rodina. Nevidno, že by mali manželov a celý deň pracujú medzi chorými. Mnoho sa modlia a dávajú jesť chudobným, ktorí prídu k bráne. Obliekajú sa všetky rovnako, sú priateľské a veselé a viaceré z nich vedia hovoriť i po irokézsky. Tekakwitha sa pýtala na život bielych paní, ktoré pracujú v nemocnici. Teraz sa po **prvý raz dopočula o rehoľnom živote žien**, o ich spoločných modlitbách a práci medzi chorými. Sestrička dodala, že biele panie pracujú i v školách, sirotincoch a iných podobných ústavoch kresťanskej milosrdnej lásky. Kateri počúvala veľmi pozorne a div sa neroztriasla od vzrušenia, keď im rehoľníčka povedala, že biele panie sa nevydávajú, aby mohli slobodnejšie slúžiť a milovať Ravanníia. „Smieme aj my, ženy, obetovať manželský život kvôli Bohu, ako to robia čiernokabátnici?" pýtala sa ešte raz sestričky. Tá sa rozosmiala a odpovedala: „Samozrejme, dieťa moje. Pán Ježiš nepovolal iba mužov, aby ho nasledovali. Povolal i nás ženy. Nie je to príkaz, lebo chce, aby väčšina ľudí žila v manželstve. Ale ak sa mu chce niekto celkom zasvätiť a zrieknuť sa manželstva pre neho, radostne to prijíma ako osobitný dar našej lásky." Potom im ešte vysvetlila evanjeliové rady o chudobe, čistote a poslušnosti. Kateri sťaby vstúpila do nového sveta. Všetko sa jej vyjasnilo.

Eníta sa neprestávala trápiť budúcnosťou svojej sestry. Dobre vedela o jej vrodenom odpore proti vydajú. ‚Je najvyšší čas," vravela znova Onasovi, aby Kateri prestala so svojou nerozumnou tvrdohlavosťou. Na jar už bude 23-ročná. Keby sa bola vydala hneď, ako prišla do Caughnawagy, dnes by už bola zabezpečená a možno by mala i dieťa. Musím si s ňou pohovoriť ešte raz!" Tekakwitha pochopila, že už prišiel čas na to, aby predložila **vec svojho panenstva** čiernokabátnikovi. Preto sa vybrala k otcovi Cholencovi a všetko mu vyložila. „Ale, dieťa moje, ty nemôžeš vstúpiť do montrealského kláštora," hovoril misionár. „Najprv by si sa musela naučiť čítať, písať a mnoho iných vecí." „Ja tam ani nechcem ísť, otče," odvetila dôrazne Kateri. „Ja som iba jednoduché indiánske dievča a patrím k svojmu ľudu. Nemohla by som zložiť svoj sľub tuná? Nemyslím, že by sa Ježiš nahneval, keby som i ďalej žila v rodine a ostala bez vzdelania bielych sestričiek." Potom sa rozosmiala a vtipne poznamenala: „Veď ani Panna Mária nežila v kláštore!" Čiernokabátnik sa trochu zamyslel a potom povedal: „Áno, Kateri, máš pravdu. Nepochybujem, že ťa Boh volá do stavu panenstva. Môžeš zložiť svoj sľub, ale najprv sa dobre priprav. "

Kateri **bývala vo vigvame sama**, lebo celá rodina sa odsťahovala do zimného tábora. Tešila sa samote, lebo mohla so svojím časom nakladať slobodne. Venovala ho modlitbe, pokániu a skutkom lásky k blížnemu. Nikto ju nevyrušoval v umŕtvovaní a v obetavosti. Každé ráno bola na dvoch svätých omšiach a hneď po návšteve kostola chodila s ťažkým košom po dedine. Navštevovala svojich chorých a starcov, prinášala im sagamité, ryby a suché drevo na oheň, ktoré deň predtým nazbierala v lese. Nezabudla ich umyť, učesať, ustlať im postele a zamiesť kabíny. Popoludnie zvyčajne trávila v kostole v dlhých modlitbách a rozjímaniach. Ak ju tam niektorý kňaz videl, ako sa trasie od zimy, zvyčajne ju poslal k ohňu v misijnom vigvame, aby sa trochu zohriala. Vždy poslúchla, ale ostala pri ohni iba pár minút. „Ďakujem vám, otče, už som sa zohriala," povedala s vďačným úsmevom a už sa poberala späť do kostola. Na sviatok Zvestovania Pána **súkromne zložila sľub panenstva**. V modlitbe po svätom prijímaní sa zriekla radostí manželskej lásky a obetovala sa Pánovi ako jeho duchovná nevesta. Potom zverila seba i svoj panenský život do materinskej ochrany Panny Márie. Stala sa tak prvou irokézskou dievčinou, ktorá sa zaviazala sľubom zachovávať evanjeliové rady. Okrem súkromných skutkov **kajúcnosti** konali teraz i spolu s Terezou verejné pokánie. V tuhej zime chodievali k rieke, prechádzali sa tam a spoločne odriekali svätý ruženec. Inokedy sa vyzuli a chodili bosé po ľade, aby sa cvičili v trpezlivom znášaní utrpenia.

Koncom leta 1679 Kateri vážne **ochorela**. Celé dva týždne ju trápila vysoká horúčka. Tegaiagonta hneď zabehla do misijného vigvamu a porozprávala kňazovi o ich spoločnom prehnanom pokání. Otec Cholenec utajil svoj údiv nad takou nezvyčajnou horlivosťou. Najprv uspokojil jej svedomie a potom rázne prikázal, aby s tým prestali. „**Nemrzačte sa**! Ak Ravanníio bude chcieť, aby ste za Krista vyliali krv, vykonajú to iní, nie vy. Teraz choď v pokoji, Boh vás žehnaj obidve!" Vďaka starostlivej opatere rodiny sa Tekakwitha pomaly zotavila. O dva týždne sa zotavila a pracovala ako predtým. Cítila sa však slabá a vysilená. Nečudo. Neustále trpela horúčkou, no nikomu o nej nepovedala. Premáhala únavu i slabosť, ako najlepšie vedela. Jej myseľ sa teraz častejšie vracala k smrti. Nebála sa umrieť, práve naopak, jej duša sa na blízky vstup do „večného vigvamu" úprimne tešila. Trápila ju iba myšlienka, že sa nebude môcť dosť modliť a kajať, pokým ešte

ostane na zemi. V zime sa jej vysoká horúčka často vracala a Kateri musela stráviť väčšinu času v posteli. S príchodom Veľkého pôstu svoju kajúcnosť zdvojnásobila. Znova zachádzala do nerozumných krajností, hnaná svojou irokézskou povahou. V sobotu pred Kvetnou nedeľou bolo vo vigvame **posledné vyučovanie**. Chorá zoslabla a nedokázala sa ani posadiť na lôžku. Bolo ju treba ošetrovať a ostať pri nej celý deň. Ráno a večer ju opatrili Anastázia a Eníta. Cez deň prichádzala staršia žena, členka Združenia Svätej rodiny. Oltárnu sviatosť, pokrm na cestu do večnosti, prijala jednoducho ako vždy, ale s väčšou duševnou nábožnosťou. Otec Cholenec jej udelil i slávnostné požehnanie chorých a potom sa vrátil do kostola spovedať. Príbuzní a priatelia prichádzali a odchádzali celé popoludnie. Uisťovali ju o svojich modlitbách a prosili ju, aby sa modlila aj za nich. Bola však už taká slabá, že nevládala hovoriť, preto len prikyvovala hlavou a priateľsky sa usmievala na každého z nich.

V stredu Veľkého týždňa, pár minút po tretej sa tvár chorej náhle trhla a potom znehybnela. Vyzerala, akoby sa mlčky modlila a zhovárala v duchu s Ravanníiom. Otec Cholenec vstal, sklonil sa nad jej tvár a chvíľu ju skúmavo pozoroval. Potom sa obrátil k prítomným a povedal „Dietky moje, Kateri práve **skonala**. Nech jej dá Boh večné odpočinutie a večné svetlo nech jej svieti. Nech odpočíva v pokoji." Stalo sa to 17. apríla 1680. Tekakwitha mala práve 24 rokov.

Hneď **po jej smrti sa začali diať nezvyčajné veci**. Videli ich kňazi i všetci prítomní. Jej tvár sa za niekoľko minút zmenila na nepoznanie. Podľa svedectva očitých svedkov sa pomaly a plynulé, akoby v spomalenom filme, menila zo zúboženej na sviežu, žiarivú a neobyčajne krásnu. Táto zvláštna premena udivovala všetkých - Indiánov, kňazov i niekoľkých belochov, ktorí práve prišli do Caughnawagy na pobožnosti Veľkého týždňa. Kateri Tekakwithu pochovali na druhý deň po smrti, práve na Zelený štvrtok, 18. apríla 1680. Premena jej tváre pretrvávala až do pochovania. Videli to desiatky očitých svedkov, kňazi, Indiáni i francúzski návštevníci dediny modlitby a svoje svedectvá potvrdili aj prísahou. Dnes sú jej kosti uložené v truhle zo vzácneho dreva so sklenenou stenou. Spočívajú v priečnej lodi Chrámu svätého Františka Xaverského v Caughnawage.